

זוא מייר, אמר לי, נתן לי מיספר של חדר. גני מוכרח לגמור תחילה את הדג שלי, עניתי. 'א היסט, בסדר, אבל אז תבוא מייד'.

א כראי לפי שעה לפרט מה התרחש במלון אינטרקונטיננטל בין הצוות והשעה 4 בבוקר, בין נות והחוזרים. התכונה היתה רבה. כיררנו את הבעיות. ניתחנו מה שאירע, וקבענו מה יקרה למחרת משהו מכל זה דלף לעיתונות, ולמחרת היום פורסמו כמה סיפורים, רובם מטופשים ומצוצים מן ה'ע'.

א אוכל לתאר מה בדיוק התרחש. אבל מומנט אחד ראוי לציון, מפני שהיה פיקנטי במיוחד: ישבתי "החדרים, מול אישיות פלסטינית בכירה, וטילפתי ארצה לרחל אשתי, כדי לשמוע מי נבחר "ז חרות כמועמד לתפקיד ראש הממשלה. רחל השיבה כי הבחירה עדיין לא הסתיימה. כך נמשכו זות עד שעה 2 בבוקר, כשרחל הודיעה לי שזה עתה נבחר שמיר ברוב גדול. כך נודע הדבר, שונה, גם לצמרת הפלסטינית.

יה ברור: עם בראו של יאסר ערפאת לוועידה, השתנה הכל. רוח רעננה נשבה. זדים נעלמו, ההיסוסים נגמרו. מישוהו החליט, והחלטתו היתה סופית.

זם מישוהו פיקפק במנהיגותו של יאסר ערפאת או התקשה לעמוד על טיבה, יכול היה לקבל ביממה יעור מאלף. ערפאת הוא המנהיג מפני שהוא יודע להחליט, מפני שיש לו קו ברור, מפני שאינו ר, מפני שאינו פוול לצדדים.

וא בא לזכרה, כשמגוי וגמור עימו לעשות מחוה כלפי תנועת השלום הישראלית. היתה ככך זה הדרמשמיעית. אומנם, הוא נפגש איתנו גם קודם לכן — פעם איתי בכירות, ופעם עם מישלחת גתי פלד, יעקב ארנון ואני בארץ ערבית. אך הפעם היתה לפגישה משמעות מיוחדת: היא נערכה י ה"מרד" כפת"ח ואחרי ההתקפה הסורית עליו על צמרת אש"ף.

הדיסגשו איתנו, הכריז ערפאת קבל עמו והעולם הערבי: הקו לא השתנה. אנחנו זרים לסיתרון של שלום. אויבנו לא יצליחו להטות אותנו מדרךנו.

צילו של הגאוס

מחרת היום התנהל הכל כפי שנקבע מראש.

ערפאת נכנס לאלום המליאה, הובל ברוב כבוד לרוכזיהנואמים. כל המישלחות קמו על רגליהן זו לו כף, גם אנחנו קמנו, אך את מחיאות הכפיים שלנו שמרנו לסוף נאומו.

זו מחאנו כף גם אנחנו. היה על מה. עד לאותו רגע היו כל הנאומים בוועידה בבחינת דיקלומים של טכסטים משמעים ומוכנים. באום, ככנסת, רוב הנאומים אינם אלא צירוף של מליצות מוכרות, קבועות כמו תפילות. בגלל הצורך

שניים מדמשק פארוק קאדומי (במרכז) ויאסר עבדירבו, שני הראשים הפרו-סוריים של מישלחת אש"ף בזנבה, הקפידו נגלות יחס יר לישראלים, כדי שלא להרגיז את שר החוץ הסורי, מימין: שומר-הראש של קדומי.

רגום ברזומי לכמה שפות, מוכנים כל הנאומים ככתב ונקראים מן הנייר. העתקי הגאום נמצאים אש בידי המתרגמים, וכך נעלם כל מגע בלתי-ראמעי עם המאזינים. (סטיית מנוהג זה בנאומי, ספתי מדי פעם הערות מאולתרות, כדי לשבור ניתוק זה.)

גם ערפאת קרא מן הכתב, אך איכשהו הצליח להעביר לשומעיו את הרושם שהוא מדבר מן הלב. א הביט בעיני המאזינים, ידו לא נחו אף לרגע.

כבר עמדתי בעבר, כעת תיאר פגישתי עם איש זה, על ההבדל המדהים בין תדמיתו ליהתיקושרת לבין הופעתו כמגע אישי. זה בלט גם הפעם. גם המשתתפים והמשקיפים שלא נמנו וזוגיחןכביערפאת נלכדו.

הוא לא היה יהיר, שחצן או אימתני. להיפך, הרושם היה של איש רגיש, המבטא ז הפאתום העמק של מצב עמו.

(זהו איש חס"י אמרה בתמיחה אשה שישבה בקירבתי, ושלא הכירה אותו קודם לכן.) דבריו התקבלו כדממה מרותקת. נוכחתי בדבריו של צ'רצ'יל על רגעים מסוימים בחיי הפרלמנט ריטי, כאשר כל המושבים נתפסים, המעברים מתמלאים, והכל חשים שזהו רגע היסטורי, או לפחות מאתי. משהו כזה הורגש גם באותה שעה בהיכל-האומות. כל המישדרים הסמוכים בבניין ננטשו, מי שיכול היה להיכנס לאולם — מזכירות, פקידים, וכמובן כל חברי כל המישלחות, נרחק ימה כדי לראות את האיש ולהאזין.

הפאתום של העם הפלסטיני, חסרהמדינה וחסרהבית, המסוזר והנרדף בארצות בית, עלה מתוך דבריו. חשבתיו על ועידת-אוייאן, שהתכנסה בשנות ה-30 לא יחק מכאן, על שפת אותו האגם, ושדנה בטרגרדיה של הפליטים היהודיים

לא בדיוק. הבניין הנוכחי של היכל-האומות נבנה זמר-קצר אחריכו.

חסרהמולדת. חשבתיו גם על הנגוס האתיופי, שבא לבניין זה: אחרי שארצו נכבשה בידי האיטלקים, ושתבע צדק מעולם אדיש ומתנכר.

שיבעת העקרונות

מ בחינת התוכן היה זה הגאום המתון ביותר שהשמיע ערפאת מעודו. לא במקרה נגנו עליידי כל כלי-התיקשות שבהם יש לישראל השפעה, וגם בישראל עצמה.

הוא התבסס על החלטת-החלוקה של האו"ם. לאוון ישראלית, זהו איזכור לא-סימפאטי, מפני שיש בו רמז לגבולות-החלוקה. אך שום פלסטיני אינו חושב ברצינות על הגבולות האלה. כאשר ערפאת דיבר על החלטת-החלוקה, הוא נתן (באיחור טראגי) גושפנקה רשמית להחלטה שקבעה כי יקומו בארץ שתי מדינות: מדינה יהודית ומדינה ערבית.

איזכור ההחלטה מהווה הכרה מפורשת בחוקיות קיומה של מדינת-ישראל.

אחר-כך הזכיר את הצעת-ההחלטה הצרפתית-מצרית כמועצת-הביטחון, שהציעה הכרה ברזומית והרדית של ישראל ואש"ף. קבלת הצעה זו נמנעה, כפי שציין, עליידי איום בוטו אמריקאי.

הוא הזכיר לחיוב את הצהרת שרייהחוף סירוס ואנס ואנדרי גרומיקו מאוקטובר 1977, המדברת בפירוש על קיום ישראל בגבולות 1967 ועל זכות הפלסטינים למולדת.

הוא העלה על נס את תוכנית-השלום של ועידת-הפיסגה הערבית, שנערכה בעיר פאס, המדברת על זכות "כל המדינות" במרחב לחיות בשלום.

אחר-כך הציע שיבעת עקרונות להסדר: אסור שמעצמה אחת תשתלט במרחב ותגרום לבלקניזציה שלו. (הרמז: ניטרליזציה של המרחב, הצעה שהועלתה לפני דור עליידי דור עליידי לח"י.)

החזרת הזכויות של העם הפלסטיני היא, אחריות בינלאומית כמיסגרת החוקיות הבינלאומית" (משמע: הכרה בחוקיות, הכוללת את קיומה החוקי של ישראל.)

יש לקבל את הצעת-השלום של ועידת-פאס. (כלומר: זכות-הקיום של כל המדינות הקיימות, והקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה.)

זכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית ולעצמאות לאומית, וזכות הפליטים לחזור הן הבסיס לשלום במרחב. (זכות השיבה" פירושה, בניסוח הערבי המקובל, הזכות לבחור בין שיבה ופציזים, כהתאם להחלטות האום.)

הרתעת "התוקפנות הצבאית הציונית" והפסקת התמיכה הבלתי-מוגבלת של ארצות-הברית בה.

דחיית המדיניות האמריקאית-ישראלית "הקוראת לנו להיכנע" (הכוונה לתוכנית-רגון).

אנו מקבלים בברכה כל יוזמות-השלום המבוססות על ההכרה בזכויות עמנו... כמיסגרת החוקיות הבינלאומית והחלטות האום הנוגעות לבעייה הפלסטינית... כמיסגרת זו אנו קוראים לוועידה בינלאומית, בחסות האום ובהשתתפות שתי מעצמות-העל, יחד עם שאר הצדדים הנוגעים בדבר" (וזהי סיסמה המופצת לאחרונה עליידי הסובייטים, והכוונה היא לוועידה שבה ישתתפו ארצות-הברית וברית-המועצות כיושבי-ראש, ישראל, אש"ף והמדינות הערביות, כדוגמת ועידת-השלום בזנבה משנת 1973).

מובן שכל זה נוגד לחלוטין את המדיניות של ממשלת-ישראל. אין צורך להסכים לכל מילה בה. אך כל ברדיעת יבין כי זהו קו ברור וחד-משמעי, החותר לשלום ישראלי-פלסטיני על בסיס של הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל, בגדה וברצועה.

"היזר מחכה לכם!"

ד חלק המרגש ביותר של הגאום בא לקראת סופו.

ז אינו יודע איך הצליח ערפאת להבחין בנו בקרב כ-700 האנשים שישבו באותה שעה באולם. אך לשתע סנה לעבר שנינו — מתי פלד ואני — ודיבר במישירין ובאופן מוסגן אלינו.

אני משתמש בהזדמנות זו כדי להצביע, מכאן, על הכוחות היהודיים הדמוקרטיים והמתקדמים, בתוך ישראל ומחוזה לה, שדחו את המילחמה, שדחו את הפלישה, שדחו את הטבח בצנחנה ובשאתילא, שדחו את מדיניות-ההתפשטות, והמתייצבים לימין הזכויות של עמנו. אני מעביר להם את בירכותיי ואת הערכת את עמידתם האמיצה. הבה נגשים, ביחד, את החזון של שלום לדוגמה בארץ השלום, ונגיש אותו כמתנה של כלנו לתרבות האנושית, איש לצד רעהו, תוך שיתוף-פעולה עם כל הכוחות הנאצלים, שוחרי הצדק והחרות, בעולם כולו.

פנייתו לעברנו היתה בה בולטת, עד כי מאות הצירים הסתובבו כדי לראות אל מי הוא פונה.

בתום הגאום התכונן ערפאת לרדת אל תוך האולם, לגשת אלינו ולברך אותנו אישית, לעיני כל. אך הדבר נמנע ממנו עליידי אנשיהביטחון. נשיא הוועידה, המזכירה הכללית וכמה מאנשיהם הקיפו אותו, והובילו אותו אל מאחרי הבימה.

כעבור כמה דקות בא אלינו עימאר שקור. "היזר מחכה לכם, הודיע לנו.

מתי פלד ואני הצטרפנו אליו. אמנון זיכרוני ונעמי קיס ישבו בחלק אחר של האולם, ולא יכולנו לקרוא להם. כשראו זאת תופיק טובי ופליציה לנגר הבינו מה מתרחש, ומיהרו להצטרף אלינו. זאת לא היתה הכוונה, אך איש לא אמר להם להישאר במקום. נכנסנו ארבעתנו לחדרה של לוסיל מיארה, המזכ"לית החביבה.

בחדר ישבו כתריסר דיפלומטים, רובם שחורים, מסכיב לערפאת. כרגע שראה אותי נכנס הייתי הראשון) קם ממקומו וחיבק אותי. אחר-כך חיבק את מתי פלד ואת שני הקומוניסטים.

הצלם האישי שלו, שאותו הכרת עור כפגישה הקודמת, הוכנס לחדר וצילם את הפגישה. היה ברור שנועדה כהפגנה.

בגלל ריבוי הנוכחים,היה קשה לנהל שיחה עניינית. אחרי הברכות שאל את מתי ואותי: "איפה הייתם אתמול?" מתי השיב, שלא באנו למסיבה מפני שלא הזמנו אליה באופן רשמי. הוספתי: "קדומי ורבו מתייחסים אלינו כאילו מתי פלד היה בגין ואני יצחק שמיר."

הוא צחק ואמר שתן אתמול בשעה 3 הוראה להזמין אותנו. הבהרת: "אנחנו לא באים בלי הזמנה." ערפאת הזכיר את הודעה שפירסמנו ביום הראשון, בעיקבות קריאת המיכרכיכביכול. "אין רבה, תבטלו אותה", אמר.

עניתי: "אבל ההודעה שלנו היתה נכונה" כאן התערב טובי: "מה נכון? זה לא היה נכון?" מתי פלד העיר שהוא דאג לערפאת, בשעת ההתקפה של הסורים ואנשיהם עליו. "לא היה לך מה לדאוג", השיב, "עכשיו הכל תחת שליטה".

משבתי אותו לרגע הצידה, וביקשתי ממנו לטפל באופן רחוק בעניין השבוים והנעדרים. הוא הבטיח.

החלפנו עוד דברים במשך חמש או עשר דקות, הצטלמנו עוד פעם, ואז באו אנשיהביטחון ורחקו בו לסיים כדי להחיש את טיטתו מזנבה. ההיסטריה השווייצית, שאפפה את הוועידה כולה, הגיעה באותו יום לשיאה.

העיתונות ראתה בפגישה זו, בצדק, את עיקר הוועידה, וסוכנויות-הידיעות ריווחו עליה מייד. תוך שעות הגיעה התגובה, שהסכינה במידה רבה את התנהגות של פארוק קדומי ועמיתיו. בטרפיוול שבלבו קרא אבויצאלח, מנהיג "המורדים" בפת"ח, לעיתונאים.

בעומדו בין אברמוסה ומחמוד לבדי, קרא באוזניהם הצהרה שבה האשים את ערפאת בבדידה, על כי נפגש עם שני ציונים ידועים כמו מתי פלד ואורי אבנרי. (הודעה לא הזכירה את העובדה שבפגישה נכחו גם תופיק טובי ופליציה לנגר. הדבר מעיד כאלף עדים על היחסים בין "המורדים", שונאי השלום, ומוסקוואה.)

בוגדים - ריגם מוות. היה בהודעה איום ברור על חיי ערפאת. אין ספק שהרא ציפה לכך — והתעלם מן האיום.

(בשבע הבא ידווח אבנרי על פעולות המישלחת הישראלית. המאמצים שנעשו מאחורי הקלעים של הוועידה, והמגעים הגלויים והסודיים.)